

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Poročilo Sveta za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala za leto 1958

(Gradivo za 10. sejo Okrajnega ljudskega odbora)

Na 1. seji obeh zborov OLO Ljubljana je bil dne 8. novembra izvoljen nov organ OLO Svet za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala s predsednikom Tumo Ostojem in 10 člani.

Po priključitvi bivšega okraja Trbovlje je bil svet v deloma drugem sestavu z istim predsednikom ponovno izvoljen in to na 1. seji OLO dne 1. avgusta 1958. Število članov se je povečalo na 12.

Od formiranja Sveta za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala do konca leta 1958 je bilo sklicanih 11 rednih in 1 izredna seja.

Naloga Sveta za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala je opravljati zadeve s področja gospodarske dejavnosti gradbene in projektantske operativne ter proizvodnje in uporabe gradbenega materiala s smotno koordinacijo vseh vej te dejavnosti v cilju ustvaritve možnosti in pogojev za povečanje proizvodnosti in racionalnosti v gradbeništvu.

Te naloge so bile določene v 1. členu odloka o spremembah in dopolnitvah statuta okraja Ljubljana od 8. novembra 1957.

Področju gradbene dejavnosti kot specifični gospodarski panogi se do ustanovitve novega sveta ni posvečala tista pažnja, ki je za to važno področje potrebna.

Ker se v gradbeništvu postavlja pomembne naloge v zvezi z dvigom življenjskega standarda, predvsem z gradnjo stanovanj in ostalih objektov, je bilo treba začeti sistematično proučevati in usmerjati razvoj gradbeništva, da bodo izvršene naloge, ki jih določa perspektivni plan.

Gradbeništvo z gradbeno operativno, projektantskimi organizacijami, montažnimi podjetji, gradbeno obrtjo in industrijo gradbenega materiala z ostalo industrijo, ki tudi dela za potrebe gradbeništva, se je doslej nekoordinirano razvijalo.

Zato je bila glavna naloga sveta, da predvsem koordinira te razne dejavnosti, ki sestavljajo gradbeništvo, po predhodni ugotovitvi dejanskega stanja, in da skuša rešiti tiste pomanjkljivosti, ki zavirajo uspešno izvedbo gradbenih del.

Pri svojem delu se je svet posluževal podatkov strokovnih združenj, zavodov, zbornic in podjetij, ki so se začeli sistematično zbirati pri Tajništvu za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala, ki je poleg reševanja gradbeno upravnih zadev tudi izvrševalo sklepe sveta.

Svet je posvečal posebno pozornost proučevanju plana gradbeništva in industrije gradbenega materiala. Na šestih sejah (31. I., 28. II., 15. VII., 8. IX. in 23. XII.) se je obravnavala problematika v zvezi s planom in sicer:

1. ocena realizacije plana gradbeništva in industrije gradbenega materiala za leto 1957;
2. plan za leto 1958;
3. perspektivni plan v letih 1957 do 1961;
4. ocena realizacije plana za I. polletje 1958;
5. dodatek k perspektivnemu planu v zvezi priključenih občin bivšega okraja Trbovlje;
6. ocena realizacije plana v letu 1958 in
7. plan za leto 1959.

Med drugim je svet obravnaval prošnje podjetij za izdajo garancijskih izjav po OLO. Garancijskih izjav je bilo sprejetih in nato v celoti potrjenih tudi po okrajnem ljudskem odboru za znesek 491 milijonov 987.770 dinarjev.

Od teh za sanacijo podjetja »Zidar« 139.981.000 dinarjev.

Za opremo gradbenih podjetij: za opremo gradbenih podjetij »Megrad«, Slovenija ceste«, »Tehnika« z mehanizacijo 140.806.770 dinarjev;

za rekonstrukcijo in povečanje gradbenega obrata gradbenih polizdelkov 140.200.000 dinarjev in

za zidanje stanovanj iz republiškega sklada za zidanje stanovanjskih hiš 71.000.000 dinarjev.

Svet je potrdil investicijski program, za rekonstrukcijo Opekarne Ribnica (12. XL), dodatni program za uporabo sredstev amortizacijskega sklada za GIP Gradis (8. IX.), za nabavo gradbene opreme za »Megrad« (8. IX.).

V prvem letu svojega delovanja se je na iniciativo sveta pristopilo k reševanju perečih nalog, ki bodo po njihovi realizaciji občutno prispevale k povečanju kapacitet gradbeništva in industrije gradbenega materiala.

Stanovanja za gradbene delavce

Posebna pažnja je bila posvečena gradnji stanovanj in samskih sob za gradbene delavce, ki grade na teritoriju mesta Ljubljane. To pa iz razloga, ker je neurejeno stanje glede nastanitve gradbenih delavcev v Ljubljani onemogočalo razvoj podjetij in destimulativno vplivalo na zaposlitev v gradbeništvu. Pretežna večina gradbenih delav-

cev je bila nastanjena po provizoričnih gradbišnih barakah bodisi na gradbiščih ali pa v zasilno urejenih delavskih naseljih brez vsake udobnosti in zadostnih higienskih pogojev. Poleg tega so morala podjetja podreti celotna naselja zaradi stanovanjske izgradnje na teh področjih.

Leto 1958 predstavlja prelomnico v izgradnji stanovanj za gradbene delavce. Gradnja stanovanj in samskih sob je bila omogočena z dodelitvijo kreditov iz kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš in to v višini 219 milijonov din, kar je bilo v skladu z družbenim planom OLO Ljubljana za leto 1958. Ta je v poglavju »Gradbeništvo« izrecno poudaril, da je treba gradbenim gospodarskim organizacijam dati možnost za nastanitev stalnih in sezonskih delavcev, s čimer bi si predvsem večja podjetja zagotovila stalen kader kvalificiranih delavcev. Ker sredstva gradbenih podjetij iz republiškega stanovanjskega sklada ne zadoščajo za gradnjo stanovanj, je bilo v tem poglavju rečeno, da naj občinski ljudski odbori dodelijo podjetjem v ta namen kredite iz stanovanjskega sklada (»Glasnik« št. 45 od 10. VI. 1958).

Gradbena podjetja so takoj pripravila ustrezno dokumentacijo in pristopila h gradnji tako, da so bili do konca leta 1958 v gradnji samski domovi in stanovanjski objekti, ki bodo v letu 1959 dovršeni.

Pomoč iz stanovanjskih kreditnih skladov je znašala v letu 1958 219.000.000 din.

Za dovršitev teh samskih domov in za postavitev novih v letošnjem letu je po mestnem planu predvidenih poleg 50% lastne udeležbe gradbenih podjetij 440 milijonov kredita iz kreditnih skladov za zidanje stanovanjskih hiš.

Ako ne bo težav pri dodelitvi sredstev, bodo zgradila sledeča podjetja stanovanja in samske domove za stalne gradbene delavce v Ljubljani: Gradis, Tehnika, Slovenijaceste, Megrad skupaj s Tonlovodom, Dolenjsko gradbeno podjetje, GP Obiekt Vič, Pionir iz Novega mesta in GP Gradbenik iz Izole.

Istočasno bo treba s primernimi lokacijami omogočiti gradbenim podjetjem nastanitev sezonske delovne sile v urejenih naseljih. Pri tem bo treba proučiti možnost formiranja centralnih urejenih delavskih naselij, ki bi jih razna podjetja lahko izkoristila začasno nastanitev sezonskih delavcev, ki bodo gradili na področju mesta Ljubljane.

Nova sodobna opekarna v Ljubljani

Od vseh osnovnih gradbenih materialov so po pomembnosti še vedno na prvem mestu opečni izdelki, predvsem nosilni zidaki, ki so za naše prilike tudi najcenejši in se v veliki meri uporabljajo predvsem pri izgradnji objektov družbenega standarda pri izgradnji stanovanj. In prav teh zidakov v našem okraju najbolj primanjkuje, tako, da je bilo treba ta deficitarni material celo uvažati v milijonskih količinah iz drugih republik. To pomanjkanje opeke je poleg tega imelo za posledico da opekarne niso polagale potrebne pažnje na kvaliteto, ker se pri takem pomanjkanju nihče ni upal zahtevati tudi predpisano kvaliteto.

Zato je bilo treba boljšo opeko dobiti iz drugih republik (primer gradnje stolpnice v Ljubljani).

Glede na vedno večji obseg gradnje objektov družbenega standarda in na perspektivni razvoj opekarne v ljubljanskem bazenu, kjer je koncentrirana gradbena dejavnost, je bilo treba takoj proučiti ta pereč problem in najti ustrezno rešitev, ki bo v bližnji in daljnji bodočnosti osigurala ljubljanskemu bazenu ta osnovni gradbeni material v zadostnih količinah.

Po zbranih podatkih je svet na eni prvih sej razpravljal o opekarne v ljubljanskem okraju. Ugotovljeno je, da je sedaj v obratu na tem področju 10 opekarne s trinajstimi obrati z letno produkcijo v letu 1957 ca. 38 milijonov opečnih enot.

Proizvodnja opečnih izdelkov se je vkljub velikemu povpraševanju dvignila v 10 letih le za 6.000.000 komadov, kar zdaleč ne more kriti vseh potreb.

Upošteva se sedanje kapacitete je znašal primanjkljaj na opeki v letu 1958 ca. 15.000.000 komadov. Ta primanjkljaj pa je bil v bodoče še večji zaradi perspektivne opustitve treh obratov, ki bodo izrpalji vso zalogo gline, če se ne bi podvzeli ukrepi za rekonstrukcijo obstoječih opekarne in predvsem za gradnjo nove moderne opekarne v Ljubljani.

Zato je bil že na drugi seji Sveta za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala dne 29. jan. 1958 sprejet sklep, da je treba takoj pristopiti k analizi najprimernejše lokacije za novo opekarno v Ljubljani. Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS se je takoj lotil te naloge. Po preiskavah treh področij je bilo na podlagi posebne študije za izbiro lokacije nove opekarne v zvezi z analizo stroškov komunikacij, preskrbe z vodo, kanalizacije in zunanega transporta ugotovljeno, da je lokacija ugodna za področje v Smodinovu, t. j. med opekarno Vič in Podutikom. Tudi Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS je smatral to lokacijo glede na kvaliteto gline za najugodnejšo.

Glede na pomembnost naloge glede zgraditve nove moderne opekarne s tunelsko pečjo, ki bo prva

te vrsta pri nas, in glede izvršitve obsežnih priprav je bilo ustanovljeno na predlog sveta podjetje za industrijo opečnih izdelkov »Indop« Ljubljana z direktorjem ing. Vladimirjem Šramljem na čelu. Podjetje je bilo ustanovljeno z odločbo OLO Ljubljana z dne 17. junija 1958, registracija pa je bila objavljena v Uradnem listu LRS št. 24 od 24. julija 1958.

Pripominjamo, da je bil pol leta po sklepu našega sveta sprejet tudi sklep republiške komisije za vskladev in razvoj industrije gradbenega materiala, da se priporoča v Ljubljani postavitev večje moderne opekarne.

Poleg akcije za gradnjo nove opekarne so bile izvršene priprave za rekonstrukcijo opekarn, apnenic in druge industrije gradbenega materiala ter obratov, ki so potrebni gradbeništvu za zaključna dela.

Po izvršenih rekonstrukcijah in povečavah se bo produkcija osnovnih gradbenih materialov dvignila do take mere, da bo v letu 1961 dovolj osnovnega gradbenega materiala. Ze v letošnjem letu se bo povečala produkcija opečnih izdelkov, izdelkov iz betona raznih vrst, kar se bo že čutilo na gradbenem tržišču in tako deloma krilo primanjkljaj po tem gradbenem materialu.

Centralna gramoznica v Ljubljani

Poleg pomanjkanja opečnih izdelkov predstavlja za graditelje na področju Ljubljane, kjer je težišče gradbene dejavnosti, poseben problem oskrba gradbenih podjetij z ustreznim gramoznim agregatom. Samo dvoje podjetij, t. j. Gradis in Tehnika, ima svoje separacije, ki oskrbujejo njihova gradbišča z gramozom. Dogajali pa so se tudi primeri, da sta si ti dve podjetji morali izposojevati gramoz drug od drugega zaradi premajhne zmogljivosti svojih separacij.

Ostala gradbena podjetja, ki grade v Ljubljani, so pa stalno v zadregi z materialom, ki ga črpajo v različnih gramoznicah nesistematično in na primitiven način. Tako stanje je predvsem neugodno za zunanja podjetja, ki žele s svojimi zmogljivostmi sodelovati pri izgradnji na področju Ljubljane, vendar niso v pogledu oskrbe z gramoznim agregatom enakovredna Gradisu in Tehniki, ki imata urejene separacije.

Zato je Svet za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala imenoval na svoji seji dne 28. februarja 1958 posebno komisijo, da prouči vprašanje Centralne gramoznice v Ljubljani. Ta komisija je pritegnila k sodelovanju najvidnejše strokovnjake, ki so kompleksno obdelali program Centralne gramoznice v Ljubljani pod vodstvom Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij LRS. Proučenih je bilo 11 variant v okolici Ljubljane z ogledom na terenu, pri čemer je bila obdelana analiza teh lokacij. Pri tem delu so bili analizirani tudi transportni stroški, kar predstavlja vreden moment pri presoji ustreznosti lokacije. Proučile so se tudi možnosti morebitnega povečanja obstoječih separacij, predvsem Gradisove v Novih Jaršah. Iz podrobnih proučitev se je končno usvojila varianta centralne separacije, ki bo pridobivala sejan in granuliran gramozni agregat na sodobni način, na področju med Stožicami in Tomačevim s tem, da se izkoristi obstoječa ježa. Pri tem postavlja kot pogoj, da mora biti poskrbljeno in zajamčeno za pravočasno postopno planiranje novega nivoja terena, da

bo omogočena poznejša eksploatacija za kmetijske in parkovne razmere, v kolikor ne bo uporabljen za druge urbanistične potrebe. Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS je izdelal investicijski program, ki ga bo treba realizirati v letošnjem letu, to je, postaviti urejeno Centralno gramoznico, ki bo dobavljala kvaliteten gramozni material vsem gradbenim podjetjem pod enakimi pogoji. Svet za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala je pripravil vse potrebno, občina Bežigrad pa bo morala najti ustrezno obliko gospodarske organizacije, ki bo formirala in eksploatirala gramoznico.

Lahke gradbene plošče »stramit«

Pomanjkanje lahkih izolacijskih materialov, ki se dajo uporabljati kot montažni elementi in pa initiativa, ki je bila svoječasno na tem polju že podana, sta dala pobudo Zavodu za raziskavo materiala in konstrukcij LRS, da je izdelal v letu 1958 investicijski program za izdelavo lahkih gradbenih plošč iz slame stramit, kot investitor pa je nastopil OLO. Investicijski program za nabavo stroja iz Švedske je bil odobren od Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS 19. maja 1958. Potrjen je bil tudi od Investicijske banke v Ljubljani, ki je predlagala centrali v Beogradu, da se odobri kredit v znesku 25.900.000 dinarjev v okviru XVI. zveznega natečaja. Ta kredit je bil odobren. Nabava stroja se vrši preko Invest-Importa v Beogradu in je bila v januarju t. l. podpisana pogodba med dobaviteljem stroja Nils Rybergom in Investicijsko banko. Jugoslovanska investicijska banka je odobrila uvoz opreme za proizvodnjo stramit plošč v Švedski. Dne 4. februarja je stopila pogodba v veljavo in so vsi dokumenti v redu. Vse formalnosti so urejene.

Proizvodnjo stramit plošč je prevzelo podjetje Izolirka, ki bo ob sodelovanju Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij LRS v letošnjem letu postavilo obratno poslopje in predvidoma že letos pričelo s poskusno produkcijo. Pogoj pa je, da bodo celotne devize pravočasno na razpolago, ker je od nakazila odvisna dobava strojev in opreme.

Sanacija podjetja »Zidar« Kočevje

Sanaciji gradbenega podjetja »Zidar« v Kočevju je Svet posvečal posebno pozornost. Na prvi izredni seji dne 23. decembra 1957 je bil svet seznanjen o kritičnem stanju tega podjetja, ki je zašlo v tak položaj, da je bila imenovana prisilna uprava. Podjetje je potrebovalo takoj 50 milijonov sanacijskega kredita, da prebrodi težak finančni položaj, ki ga je povzročilo slabo gospodarjenje v podjetju.

Po proučitvi stanja v tem podjetju in glede na to, da ne bi kazalo podjetja likvidirati, ker je edino

podjetje te vrste v Kočevju, je Svet sprejel sklep, da se priporoči OLO, da sprejme garancijsko izjavo za 50-milijonski kredit pod pogoji, ki jih je treba upoštevati pri sanaciji podjetja. Poleg tega bi pa nastale težave na Reki, kjer je podjetje prevzelo obsežna dela pri gradnji stanovanj, med drugim tudi dveh stolpnic.

Kmalu se je pokazalo, da potrebuje podjetje »Zidar« dodatno garancijsko izjavo za vsoto 89.981.000 dinarjev. Na peti seji Sveta za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala je bil dne 21. marca 1958 sprejet sklep, da se tudi ta garancijska izjava izda, ker je medtem prisilna uprava z novim prisilnim upraviteljem tov. Borisom Mikošom energično pristopila k uspešni sanaciji podjetja. Tako je bilo ukinjeno nerentabilno gradbišče v Zagrebu, izvršena je bila ostra redukcija neproduktivnega osebja, na gradbišču je bila ustvarjena stroga disciplina itd. Na tej seji sprejeti sklepi glede pregleda analiz cen na vseh gradbiščih so bili izvršeni. Prav tako je prisilni upravitelj seznanjal člane sveta na dveh sejah o stanju podjetja.

Stanje v podjetju »Zidar« se je med letom, posebno v drugi polovici leta, stalno zboljševalo in je bilo konec leta 1958 že tako, da si je podjetje spet pridobilo ugled, da ni bilo več zaprek pri plačevanju vseh obveznosti, da se je uredilo knjigovodstvo itd.

Iz poročila prisilnega upravitelja na zadnji seji sveta v letu 1958 je razvidno, da je bila sanacija podjetja s prisilno upravo potrebna in koristna in bolj upravičena kot likvidacija.

Prisilna uprava je delala v izredno težkih pogojih in ji je ob podpori dobrih kolektivov uspešno uspelo pod dobrim vodstvom prisilnega upravitelja popraviti neurejeno stanje tega podjetja.

Z ukinitvijo prisilne uprave, o čemer je sprejel sklep ObLO Kočevje na seji dne 12. decembra 1958, bo postala garancija OLO Ljubljana za dopolnilni sklad obratnih sredstev v višini 89 milijonov nepotrebna, tako da ostane za leto 1959 še garancijska izjava na neplačani del sanacijskega kredita v višini 15 milijonov, kar je bilo odobreno na seji obeh zborov Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana.

Ako bo upoštevano priporočilo sveta, ki smatra, da je prisilni upravitelj tov. Boris Mikoš uspešno vodil to podjetje, da isti še naprej vodi to podjetje, s tem, da se mu da potrebna pomoč glede tehničnega vodstva, kar mu bo omogočilo dokončanje študija, bo zagarantiran uspeh podjetja še v bodoče. Krepko vodstvo bo pa še vedno potrebno, da sanacija podjetja ne bo ostala na pol poti, ampak da se v nakazani smeri razvija tudi v letu 1959.

Gradbeno obrtništvo

Poleg povečanja zmogljivosti osnovnega gradbenega materiala, ki bo doseženo s predvidenimi rekonstrukcijami obstoječih obratov in z ustanovitvijo novih, bo treba rešiti ta vprašanja, ki neposredno vplivajo na potrebno povečanje gradbenih storitev.

Predvsem bo treba vskladiti gradbene in obrtniške storitve, ki predvsem pri gradnji objektov družbenega standarda nastopajo kot enakovredni partnerji pri realizaciji gradbenih del.

